

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Художньо-графічний факультет
*Кафедра теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки*

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

*м. Одеса
16-17 березня 2022 року*

УДК 745/749:37(477)(062.552)
Д28

У виданні представлено тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції, що відбулася 16–17 березня 2022 року в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з ініціативи кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки. Конференція збирала воедино досвід митців-просвітян, викладачів мистецьких освітніх закладів різних рівнів, діячів культури і мистецтв задля налагодження діалогу країн і регіонів, популяризації мистецьких традицій, виявлення ролі декоративно-прикладного мистецтва в розвитку сучасної художньої освіти.

Координатор проєкту

О. В. Ткачук

Упорядники:

кандидат педагогічних наук, доцент *О. В. Ткачук*,
старший викладач *Т. С. Штикало*

Відповідальні секретарі:

О. В. Ткачук, Т. С. Штикало

Друкується за рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(*протокол № 2 від 29 вересня 2022 р.*)

ISBN 978–966–927–868–5

© ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2022

рення умов та використання навчального методу демонструє, що метод навчання ефективний при одночасному вдосконаленні практичних умінь «розв'язувати» образно-просторові стереометричні завдання в створенні пластики малих форм, що вимагають уявного відтворення, створення і трансформації просторових образів, в тому числі — «вирішувати» завдання на «уявні» творчо-перевтілені образні побудови, знаходити різні способи вирішення завдань.

Рудой Вадим Володимирович

*асистент кафедри теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
vornikovvictor6@gmail.com*

**НАРОДНА КЕРАМІЧНА ІГРАШКА ТА ЇЇ РОЛЬ
В ХУДОЖНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ**

Ключові слова: народна іграшка, керамічна іграшка, технологія навчання, творча особистість.

Незважаючи на той факт, що світ декоративно-прикладного мистецтва постійно змінюється і трансформується, одним із головних завдань мистецької вищої освіти є відновлення потенціалу національного духовного багатства, сформованого протягом багатьох тисячоліть, із якнайбільшим залученням до цього процесу студентів. Народне мистецтво є тим загальнонародним надбанням, значення його виходить далеко за межі суто мистецтвознавчих компетенцій та оцінок, і воно невіддільне від формування нової творчої особистості. Тому важливе місце в системі засобів формування творчих здібностей студентів посідає саме народна іграшка, яка унікальним чином інтегрує в собі побутові, мистецькі й педагогічні традиції, а тому і привертає увагу в аспекті навчання.

В дослідженнях проявляється основна думка, що майбутні художники-педагоги повинні з наснагою використовувати духовні та моральні надбання свого народу, тим самим утверджуючи незалежність, міцність та добробут своєї держави. Народне мистецтво, а саме народна іграшка є унікальним в сенсі виявлення як академічно-

художнього, так і особистісного творчого розвитку, громадського й духовного становлення студентів. Народна іграшка є однією з найцікавіших галузей народного мистецтва, у якій особливо виявилися творча фантазія народу, багатство і щедрість його душі, прагнення до краси. Народні іграшки мають глибоке історичне коріння, етнічні та обрядові особливості, свідчать про високий рівень культури українського народу. Прості і доступні у технології виготовлення, вони здатні розвинути в дітей бажання творити засобами традиційного народного ремесла на національній основі.

У дослідженнях образна і змістовна сутність народної керамічної іграшки пов'язується із тим, що це простота, спрощеність форм, лаконізм, відсутність зайвого. В узагальненій формі іграшки є кілька деталей, які вказують на той чи інший образ: різні ріжки, борідка, хвіст, крила. Декор іграшки також простий, без досить яскравих кольорів, складних орнаментів. Краса іграшки, її виразність, сила впливу на людину роблять її довершеною, справжнім витвором мистецтва. Іграшки переважно статичні, але буває і натяк на рух: відкритий дзьоб, ротик, повернута голівка чи підняті крила, і саме такий казковий світ іграшка відкриває разом з роботою уяви та фантазії. Їх художньо-естетична цінність залежить від фізичних можливостей матеріалу, конструктивних і пластичних видів, технологічних секретів, особливостей прийомів обробки.

Творчий метод створення керамічної художньо-декоративної стилізованої (сучасні концепції) народної іграшки привертає увагу до методологічних досліджуваних аспектів: створення художнього образу; творчі пошуки композиційного рішення; асоціативності й образності; символу і символізму; етапів виконання творчого задуму в матеріалі. В цілому можливо виокремити головне, що завдання курсу «Декоративно-прикладне мистецтво» полягає у формуванні у студентів знань і уявлень про народне декоративне мистецтво, види народного мистецтва, історію та роль у житті людей. Навчаючи студентів народному декоративно-прикладному мистецтву, ми розкриваємо практичний досвід поколінь, їхнє розуміння найголовніших закономірностей і фундаментальних цінностей життя.

Із нашого досвіду, для творчого процесу і формування конструктивної ідеї та композиції і надалі самого художнього образу в створенні народної керамічної іграшки — має бути зібраний і вивчений великий фактичний і ілюстративний матеріал з народної кераміки для визначення місця декоративної кераміки в системі світового мистецтва. Так, через деякий час на підсвідомому рівні починають фор-

муватися образи майбутніх виробів. При цьому студентом надається побажання замальовувати, хоча б схематично, всі образи, які виявляє та розпізнає, як схему, свідомість.

На засадах вищезначеного стало можливим зробити певні узагальнення та висновки: народна іграшка — це збереження національних надбань на основі усталеної системи духовних та матеріальних цінностей; забезпечення передачі набутого українським народом духовно-культурного досвіду на підставі принципово нових ідей та шляхів розвитку; робота над художніми виробами на заняттях з декоративного мистецтва і факультативних заняттях дає змогу розвинути у студентів здатність до просторово-композиційної діяльності й художньо-образного мислення, тобто таким чином педагог формує і розкриває творчий потенціал майбутнього вчителя й творчої особистості в цілому. Необхідність творчості — створення народної іграшки, виникає лише тоді, коли ціннісними основами для студентів стає любов до народного мистецтва, його коріння, його історії. Навчаючи студентів народному декоративно-прикладному мистецтву — створенню народної іграшки, ми розкриваємо практичний досвід поколінь, їхнє розуміння найголовніших закономірностей і фундаментальних цінностей життя. У своєму поєднанні ці особливості формують оптимістичне ставлення до життя, дають змогу проявити риси національного характеру у власних творах.